

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ІЗ ПРАЦІВНИКАМИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

LEGAL-ORGANIZING PRINCIPLES OF THE INTERACTION BETWEEN INVESTIGATORS AND OPERATING SUB-UNITS OFFICERS DURING CRIMES INVESTIGATION IN THE FIELD OF OFFICIAL ACTIVITY

Берднік І.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Полегешко Ю., студентка IV курсу юридичного факультету
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Стаття присвячена аналізу організаційно-правових засад взаємодії слідчих із працівниками оперативних підрозділів під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що проблема зростання злочинності, підвищення рівня її організованості та необхідність посилення професійної складової частини ставлять перед державою та її компетентними органами завдання вдосконалення форм і методів адекватної протидії кримінальним правопорушенням. Дослідження показують, що правоохоронні органи вживають заходи щодо стабілізації криміногенної ситуації, однак через недосконалість законодавчого регулювання неможливо здійснити повномасштабний вплив у цьому напрямі. Метою статті є вивчення особливостей організаційно-правових засад взаємодії слідчих із працівниками оперативних підрозділів під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

З огляду на негативну тенденцію поширення корупції в Україні пріоритетним напрямом державної антикорупційної політики стала кардинальна зміна підходів до протидії корупції, поєднана з удосконаленням національного антикорупційного законодавства та реформуванням правоохоронних органів.

У процесі дослідження автори доходять висновку, що через вимоги Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» здійснення оперативно-розшукових заходів у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності можливе лише в порядку та на підставах, визначених цим законом. На наш погляд, недоліком зазначених вище нормативно-правових актів є відсутність законодавчої регламентації правового статусу оперативних підрозділів Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань, що зумовлює необхідність проведення подальших наукових розвідок з окресленої проблематики. Саме взаємодія між суб'єктами криміналістичної діяльності в рамках типової структури методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності утворена взаємодією слідчого з оперативними та іншими суб'єктами кримінального провадження.

Ключові слова: оперативний працівник, кримінальні правопорушення, службова діяльність, працівник оперативного підрозділу, слідчі дії, правоохоронні органи.

The article is devoted to the analysis of organizational and legal bases of the interaction of investigators with employees of operative divisions at the investigation of criminal offenses in the sphere of official activity.

The actualization of the study is due to the fact that the problem of increasing crime, increasing its level of organization, and the need to strengthen the professional component set the state and its competent authorities the task of improving the forms and methods of adequate combating criminal offenses.

The purpose of this article is to study the features of organizational and legal principles of interaction of investigators with employees of operational units in the investigation of criminal offenses in the field of official activities.

Given the negative trend of corruption in Ukraine, the priority of the state anti-corruption policy has been a radical change in approaches to combating corruption, combined with the improvement of national anti-corruption legislation and reform of law enforcement agencies.

In the process of studying this issue, the authors conclude that due to the requirements of the law "On operational and investigative activities" implementation of operational and investigative measures in the investigation of criminal offenses in the field of official activity is possible only in the manner and on the grounds specified by this law. In our opinion, the disadvantage of the above regulations is the lack of legal regulation of the legal status of operational units of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the State Bureau of Investigation, which necessitates further scientific research on these issues. It is the interaction between the subjects of criminal activity within the typical structure of the methodology of investigation of criminal offenses in the field of official activity that is formed by the interaction of the investigator with operational and other subjects of criminal proceedings.

Key words: operative, criminal offenses, official activity, operative, employee, investigative actions, law enforcement agencies.

Актуальність теми. Проблема зростання злочинності, підвищення рівня її організованості та необхідність посилення професійної складової частини ставлять перед державою та її компетентними органами завдання вдосконалення форм і методів адекватної протидії кримінальним правопорушенням. Дослідження показують, що правоохоронні органи вживають заходи щодо стабілізації криміногенної ситуації, однак внаслідок недосконалості законодавчого регулювання неможливо здійснити повномасштабний вплив у цьому напрямі.

За цих умов у правоохоронних органах зросла потреба в наявності відповідного законодавства, що регулює правовий статус оперативних працівників і підрозділів, а також фахівців, здатних вирішувати поставлені державою завдання з боротьби зі злочинністю на високому професійному рівні.

Виклад основного матеріалу. За умов змін правоохоронної та судової систем України ні вчені-правознавці, ні практики не дійшли остаточного висновку щодо поняття правового статусу працівника (співробітника) оперативного підрозділу та базових складників цієї правової категорії. Більш того, не міститься визначення ні цього поняття, ні поняття правового статусу оперативного підрозділу і в чинному вітчизняному законодавстві. Складність розгляду вказаних юридичних категорій витікає, з одного боку, з певної закритості, утаємниченості діяльності, яку здійснюють оперативні підрозділи та їхні працівники, а з іншого – з тісного переплітання цієї діяльності з діяльністю слідчих підрозділів, уповноважених здійснювати розслідування кримінальних правопорушень і залучати до виконання завдань кримінального провадження також і оперативні підрозділи.

Говорячи про правовий статус оперативних підрозділів, слід зупинитися на компетенції цих підрозділів, визначеній положеннями галузевих законів ст. 216 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, якою встановлено підслідність кримінальних правопорушень для слідчих підрозділів правоохоронних органів України [1].

Здійснювати оперативно-розшукову діяльність кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності уповноважені оперативні підрозділи Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) та Державного бюро розслідувань (далі – ДБР). Зокрема, відповідно до ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» повноваженнями проведення оперативно-розшукових заходів наділені підрозділи детективів, оперативнотехнічні та внутрішнього контролю НАБУ й оперативні, оперативнотехнічні, внутрішнього контролю і забезпечення особистої безпеки підрозділи ДБР [2].

У цьому контексті необхідно зупинитися на загальних підставах прийняття Верховною Радою України 14 жовтня 2014 р. Закону «Про Національне антикорупційне бюро України» [3] та 12 листопада 2015 р. Закону «Про Державне бюро розслідувань» [4].

Останнім часом корупція в Україні продовжує набувати ознак системного явища, яке негативно впливає на всі сфери суспільного життя, дедалі глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий і найбільш дієвий протиправний засіб вирішення будь-яких питань.

Масштаби поширення корупції продовжують залишатися однією з основних загроз національній безпеці, політичній стабільності й утвердженню верховенства права. Щорічне глобальне дослідження Transparency International засвідчило, що Україна разом із країнами Східної та Південно-Східної Європи та Центральної Азії сприймається світовим співтовариством як надзвичайно корумпована держава.

З огляду на негативну тенденцію поширення корупції в Україні пріоритетним напрямом державної антикорупційної політики стала кардинальна зміна підходів до протидії корупції, поєднана з удосконаленням національного антикорупційного законодавства та реформуванням правоохоронних органів. Це зумовлено тим, що проведення фундаментальних реформ у державі неможливе за такого рівня поширення корупції, у т. ч. в органах державної влади, суду і правоохоронних структурах.

Відповідно до положень ст. 36 Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції кожна Держава-учасниця забезпечує відповідно до основоположних принципів своєї правової системи наявність органу чи органів або осіб, котрі спеціалізуються на боротьбі з корупцією за допомогою правоохоронних заходів [5]. Такому органу чи органам забезпечується необхідна самостійність відповідно до основоположних принципів правової системи Держави-учасниці, щоб вони могли виконувати свої функції ефективно й без будь-якого неналежного впливу. Такі особи або працівники такого органу або органів повинні мати відповідну кваліфікацію та ресурси для виконання покладених на них завдань [6, с. 477].

Закон України «Про запобігання корупції» у ст. 1 визначає, що спеціальні уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, НАБУ, Національне агентство з питань запобігання корупції [7].

Розслідуванню кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності майже завжди протидіють як винні, так і інші зацікавлені особи. Через високий рівень корумпованості українських посадовців розслідування та судовий розгляд кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності закінчуються безрезультатно: справи зазвичай закриваються за реабілітуючими підставами, а за вчинення тяжких кримінальних правопорушень винні отримують покарання, не пов'язані з позбавленням волі. Неспроможність за таких обставин органів досудового розслідування здійснювати провадження у кримінальних справах щодо

високопосадовців, суддів і працівників правоохоронних органів сприяла прийняттю рішення про створення принципово нової та максимально незалежної у своїй діяльності правоохоронної структури, що було реалізовано шляхом прийняття у квітні 2012 р. КПК України, який містить низку новел щодо зміни підслідності злочинів і створення нових правоохоронних органів, наділених правом провадження досудового слідства – ДБР і НАБУ [8, с. 385].

Ч. 4 ст. 216 КПК України передбачено, що слідчі ДБР, нового державного правоохоронного органу, здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених вищими посадовими особами держави, а також особами, посади яких віднесено до категорії «А», крім випадків, коли досудове розслідування цих злочинів віднесено до підслідності НАБУ, а також судьями та працівниками правоохоронних органів [1]. Водночас ч. 5 вказаної статті КПК визначено, що детективи НАБУ здійснюють досудове розслідування корупційних злочинів, вчинених такими ж особами [1].

Таким чином, у правоохоронній системі України з'явилися ще два правоохоронні органи, наділені правом провадження досудового слідства.

Поряд із тим з урахуванням положень ст. 1 та 16 Закону України «Про запобігання корупції» щодо визначення поняття «корупційне правопорушення» та «корупція» до сфери повноважень НАБУ віднесено не тільки здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, а і проведення оперативно-розшукових заходів із метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, вжиття заходів щодо розшуку й арешту коштів та іншого майна, які можуть бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації у кримінальних правопорушеннях, забезпечення на умовах конфіденційності та добровільності співпраці з особами, котрі повідомляють про корупційні правопорушення, тощо [7].

Детективи НАБУ з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених ст. 216 КПК України до його підслідності, за рішенням Директора цього бюро та за погодженням із прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури можуть також розслідувати кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності інших органів. Оперативне супроводження такого розслідування забезпечують оперативні підрозділи НАБУ [1].

Європейський досвід і досвід інших розвинутих країн світу (США, Ізраїлю, Південної Кореї, Японії) свідчить про те, що завдання боротьби з корупцією успішно вирішуються переважно за рахунок ефективної діяльності прокуратури, поліції й окремих спеціалізованих підрозділів у самих правоохоронних органах, а також усіх інших правоохоронних та управлінських структур держави та громадських формувань, але для цього потрібно проводити успішну соціально-економічну політику, мати ефективну, демократичну і прозору систему державного управління та незалежні у своїй службовій діяльності правоохоронні органи, укомплектовані високопрофесійними кадрами з належними повноваженнями і забезпечені адекватними ресурсами [9, с. 315].

Як неодноразово зазначалося в теорії та практиці кримінального процесу, якісно налагоджена та раціональна взаємодія слідчого й оперативного підрозділу є базовою передумовою забезпечення ефективної реалізації завдань розкриття та розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Однак, незважаючи на численні дослідження феномену взаємодії слідчого й оперуповноваженого, провідного значення набувають здобутки криміналістики, здатної оптимізувати кримінально-процесуальну систему взаємодії зазначених суб'єктів на стадії як виявлення ознак вчинення кримінального правопорушення, його розкриття, так і подальшого розслідування.

Отже, перший етап нашого дослідження стосується визначення юридичних детермінант професійної взаємодії слідчого й оперуповноваженого у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Водночас за реалій сьогодення оперуповноважений насамперед є представником оперативного підрозділу, що створює специфічні умови його взаємодії зі слідчим.

Розглядаючи взаємодію слідчого з оперуповноваженим у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, слід зазначити, що здебільшого вона розглядається на більш абстрактному та неконкретизованому рівні, коли аналізуються не безпосередньо оперуповноважені, як одна зі сторін взаємодії, а оперативний підрозділ, до якого він належить. Така неконкретизованість вносить цілу низку суперечностей навіть суто функціональних повноважень всіх його представників, серед яких втрачається унікальна специфіка працівника оперативного підрозділу. Це заважає виявити особливості діяльності слідчого й оперуповноваженого, без чого неможливо віднайти шляхи оптимізації організації порядку врегулювання їхньої взаємодії.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативні підрозділи зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами з метою швидкого і повного розкриття злочинів і викриття винних [2]. Взаємодія означає спрямованість суб'єктів взаємно діяти, спільно виконувати роботу заради співробітництва та виконання завдань правоохоронної практики.

У контексті нашого дослідження під взаємодією слід розуміти засновану на законі спільну й узгоджену за метою, часом і місцем діяльність органів і посадовців з метою найбільш успішного й ефективного виконання завдань кримінального судочинства (провадження) [10, с. 56].

У ст. 40, 41 та 281 КПК України визначені межі повноваження слідчого й оперуповноваженого у момент здійснення взаємодії під час кримінального провадження, в т. ч. й щодо кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. Безпосередня взаємодія між слідчими й оперативними підрозділами зорієнтована на розв'язання таких завдань [10, с. 57]:

1. Розкриття і розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

2. Притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, що їх вчинили.

3. Спільна діяльність із розшуку злочинців, припинення злочинів і вживання заходів щодо їх запобігання.

І хоча дотепер у юридичній літературі немає єдності у визначенні остаточних правових форм взаємодії органів досудового слідства й оперативних підрозділів, ми вважаємо найбільш повним опис, запропонований А.П. Крутликівим, адже аналіз законодавства і відомчих нормативних актів дозволяє виділити такі її форми [11, с. 100]:

1) спільну узгоджену діяльність у вирішенні питання про внесення даних до Єдиного реєстру досудових рішень (початок досудового розслідування, зокрема за результатами оперативно-розшукової діяльності);

2) складання узгодженого плану слідчих і оперативно-розшукових дій;

3) виконання оперативним підрозділом слідчих або розшукових дій за дорученням слідчого;

4) сприяння оперативного підрозділу слідчому у виконанні окремих слідчих дій (участь у проведенні обшуків і т. д.);

5) спільну узгоджену діяльність у складі слідчо-оперативної групи (далі – СОГ);

6) обмін інформацією і спільне обговорення результатів слідчих дій.

Як зазначали А.П. Дербеньов, С.П. Єфімічев і Н.І. Порубов, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері

службової діяльності зумовлена низкою об'єктивних реалій самої правоохоронної діяльності [12, с. 167]:

1) спільністю завдань, що стоять перед ними у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності;

2) відмінністю їхніх повноважень, адже дії слідчого спрямовані на отримання процесуально вагомих доказів, а оперативних підрозділів – на встановлення джерел доказових фактів для подальшої реалізації їх слідчим у судові докази в ході процесуального закріплення під час слідчих дій;

3) специфічністю їхніх сил, засобів і методів протидії злочинності. Слідча діяльність чітко обмежена кримінальним процесом, який регламентує характер відповідних засобів і методів. Оперативно-розшукова діяльність має більш розгорнуті у формах реалізації позапроцесуальні заходи, спрямовані на забезпечення одержання як оперативно-значущої, так і процесуально вагомої інформації;

4) самостійністю слідчого й оперативно-розшукового апарату внаслідок відсутності адміністративної підлеглості їх один одному. У ході взаємодії вони взаємно не обмежують застосування тих або інших спеціалізованих засобів і методів;

5) підвищенням рівня попередження та розкриття злочинів [11, с. 101].

Як ми бачимо, особливість взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності зумовлена тим, що вона не може однозначно будуватися на прямій підлеглості, тому в її основу має бути покладена незалежність кожного з цих органів. Результати опитування слідчих та оперативних працівників дають підстави стверджувати, що нині більш розповсюдженою формою взаємодії є консервативна підпорядкованість суб'єктів за провідної ролі слідчого, але картина радикально змінюється при визначенні шляхів поліпшення цієї взаємодії, адже більшість оперуповноважених прагнуть до партнерських взаємин [10, с. 68].

Такий стан пояснюється тим, що в ході спільної діяльності слідчий і працівники оперативних підрозділів приймають від імені держави владні рішення у межах компетенції, а це підтверджує наявність у кожного з них певних прав і специфічних обов'язків у межах їхньої компетенції. Відповідно, прийняті рішення щодо фізичних і юридичних осіб мають обов'язковий характер і підлягають виконанню. Отже, можна констатувати, що такі рішення мають властивості владних приписів, тож взаємодія, будучи функцією управлінської діяльності, забезпечує розподіл, а не механічну підпорядкованість напрямів і сфер діяльності, та дозволяє оптимально використовувати наявні сили та засоби. У свою чергу, управління такою взаємодією передбачає наявність певного партнерського режиму цієї взаємодії, підтримка якого потребує постійного вдосконалення з урахуванням завдань, що вирішують слідчі та працівники оперативних підрозділів на своїх ділянках, і спільної роботи. За допомогою ефективної взаємодії реалізуються як процесуальні, так і позапроцесуальні завдання, які не здатен вирішити окремо слідчий або працівник оперативного підрозділу. Це, з одного боку, зумовлює наявність ознаки певного усіченого характеру діяльності кожної зі сторін, з іншого – дає можливість якісного розподілу функцій.

Сутнісно будь-якої взаємодії, в т. ч. слідчих та оперативних підрозділів у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, є насамперед організаційний компонент. Організація передбачає побудову цілісної управлінської системи, в якій наявна певна побудова, схема, місце і роль кожної сторони, що дає можливість відпрацювати прийоми та способи взаємодії. Така організація взаємодії включає регламент прав і обов'язків сторін, порядок відносин, розстановку сил і засобів.

Тут впливає наступний аспект взаємодії слідчого з оперуповноваженим, а саме процес інформаційного забезпечення оперативно-розшуковими заходами процесу розслідування злочину. Загалом матеріали оперативно-розшукової діяльності можуть бути реалізовані слідчим як привід для: початку досудового розслідування; для орієнтуючої інформації при підготовці та проведенні слідчих дій, якщо закон не пов'язує таке рішення з наявністю доказів; джерел фактичних даних після їх отримання у встановленому кримінальним процесом порядку.

Слід зазначити, що ухвалення рішення про використання результатів оперативно-розшукової діяльності в доведенні у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності повинне включати не лише позитивні відповіді на питання пов'язаності з конкретним провадженням даних, які містяться в матеріалах оперативно-розшукової справи, або неможливістю без них встановити істотні обставини чи вибором виду доказів, через які вони будуть введені в кримінальний процес, але і з наданням органам розслідування відомостей, необхідних для формування, перевірки й оцінки відповідних доказів у процесі доказування. Негативна відповідь хоч би на одне з перерахованих питань, як наголошував Ю.В. Чуфаровський, повинна вести до відмови від використання результатів оперативно-розшукової діяльності у процесі доказування [11, с. 103].

Що ж до організаційної форми взаємодії оперативних підрозділів і слідчого у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, то вона є похідною від процесуальної та нерозривно пов'язана з нею. Організаційна форма визначається потребами практики та регламентується відомчими нормативними актами. Зазвичай виділяють такі організаційні форми, як:

1. Створення СОГ і оцінка результатів такої взаємодії.
2. Узгодження планування слідчих дій і оперативно-розшукових заходів.
3. Взаємний обмін інформацією між слідчим і оперативним працівником і порядок ознайомлення слідчого з даними, отриманими оперативно-розшуковим шляхом.

Зазвичай на початковому етапі розслідування відповідно до внутрішньовідомчих нормативних актів взаємодія між слідчим і оперативним працівником починається з моменту надходження повідомлення про злочин, підслідний слідчому, на основі чого оперативний підрозділ, слідчий, прокурор вживають заходи для встановлення підстав для початку кримінального провадження. Тому початковий етап розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності вирішує завдання, направлені не тільки і не виключно на встановлення особи злочинця, а й на збір достатньої доказової бази про причетність цієї особи до злочину (низки злочинів), про її злочинні зв'язки, встановлення обсягу її повноважень тощо [12, с. 169].

Слід зазначити, що створення СОГ як найбільш поширеної форми безпосередньої взаємодії слідчих і оперативно-розшукових апаратів [10, с. 69] у процесі розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності визначається єдністю цілей виконуваних процесуальних і оперативно-розшукових дій та узгодженістю планування цих заходів. Збереження самостійності діяльності кожної зі взаємодіючих сторін завдяки координованості забезпечує швидкість використання слідчим інформації, отриманої оперативним шляхом, і постановку ним

нових завдань і використання в ОРД даних, отриманих під час розслідування справи. Таким чином, можна стверджувати, що СОГ забезпечують комплексне використання сил і засобів під керівництвом слідчого.

Слідчий – керівник групи виконує дві функції: процесуальну (зі збору доказової інформації) й організаційну (із координації роботи членів групи). Безпосередньо він визначає порядок діяльності групи, спільно з її членами погоджує план слідчих дій, розподіляє роботу між членами СОГ, отримує від оперативних працівників оперативно значущу інформацію та намічає порядок і тактику її використання, надає методичну допомогу членам групи та контролює хід виконання визначеного плану. Окрім того, він проводить робочі наради, на яких дає оцінку проміжним і кінцевим результатам роботи [10, с. 70].

Зі свого боку, старший оперативний працівник групи веде розробку плану проведення оперативно-розшукових заходів у справі та контролює його виконання, систематизує оперативно-розшукову інформацію і своєчасно передає її керівникові групи. Провідним завданням оперативних працівників є постійне оперативне забезпечення розслідування шляхом збору інформації про можливі джерела отримання доказів про подію злочину і про особу, що його вчинила. У такому разі завданням слідчого є збір доказів у справі, у т. ч. й за допомогою швидкого використання оперативної інформації [9, с. 317].

Водночас такій формі взаємодії властиві й певні недоліки, до яких слід віднести ризик змішання процесуальних засобів отримання відомостей, важливих для справи, а також дуалістичність підпорядкування оперативного уповноваженого. Доречно зазначити, що більше третини слідчих також визнають ефективною таку форму підпорядкування для покращення виконавської взаємодії. Це пояснюється тим, що нині у складі СОГ оперуповноважений підпорядковується одночасно своєму начальникові по підрозділу та керівникові групи (слідчому). Незважаючи на розпорядження начальника органу про призначення до складу групи, оперативний уповноважений одночасно продовжує виконувати свої безпосередні обов'язки за посадою в підрозділі. Вирішити цю проблему могло би створення постійно діючих СОГ, що формуються за принципом спеціалізації, основним завданням яких було би забезпечення своєчасного і якісного проведення першочергових слідчих та оперативних дій (за аналогією до медичної «Швидкої допомоги»).

Отже, згідно з вимогами Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» здійснення оперативно-розшукових заходів у процесі протидії кримінальним правопорушенням у сфері службової діяльності можливе лише в порядку та на підставах, визначених цим законом. На наш погляд, недоліком зазначених вище нормативно-правових актів є відсутність законодавчої регламентації правового статусу оперативних підрозділів НАБУ та ДБР, що зумовлює необхідність проведення подальших наукових розвідок з окресленої проблематики. Зміст взаємодії суб'єктів криміналістичної діяльності в рамках типової структури методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності зумовлюється положеннями нормативно-правових актів, що визначають організаційно-правові засади взаємодії слідчого з працівниками оперативних підрозділів та іншими суб'єктами кримінального провадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?find=1&text=%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%82#w1_21 (дата звернення: 29.12.2020).
2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 29.12.2020).
3. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 лютого 2014 р. № 1698-VII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18?find=1&text=%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2#Text> (дата звернення: 29.12.2020).

4. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листопада 2015 р. № 794-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 29.12.2020).
5. Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована 18 жовтня 2006 р.) / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення: 29.12.2020).
6. Калужна О.М. Про роль криміналістичної характеристики у системі методики розслідування фальшивомонетництва. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали X регіональної науково-практичної конференції. 5–6 лютого 2004 р. Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2004. С. 466–467.
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 29.12.2020).
8. Зеленецький О.С. Взаємодія органів внутрішніх справ та засобів масової інформації у сфері профілактики та розкриття злочинів. *Форум права*. 2012. № 4. С. 385–388.
9. Багрий М.В. Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2013. № 57. С. 315–321.
10. Головка М.Б. Організаційно-правові та психологічні засади вдосконалення взаємодії працівників оперативних підрозділів та слідчих : дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06. Київ, 2012. 219 с.
11. Мусієнко І.І. Тактика використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2012. Вип. 12. С. 100–104.
12. Пчеліна О. Етапізація процесу розслідування злочинів у сфері службової діяльності. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 3. С. 167–170.